

Regeringskansliet, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över delbetänkandet Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk (SOU 2024:91)

Er beteckning LI2024/02430.

Sammanfattning

Länssstyrelsen i Södermanlands län (länssstyrelsen) ställer sig positiv till flera av de föreslagna förändringarna. Länssstyrelsen konstaterar dock att få förslag syftar till att förbättra för biologisk mångfald trots att 2024 års skogspolitiska utredning (utredningen) slår fast att de båda jämställda skogspolitiska målen, produktion och biologisk mångfald, fortsatt gäller. Utredningen påpekar att de två målen inte nödvändigtvis är motstående, vilket länssstyrelsen ser som positivt.

Länssstyrelsen bedömer att delbetänkandet är bristfälligt i dess hantering av de kulturmiljövärden och fornlämningar som finns i skogen. Utredningen beaktar inte kulturmiljölagens (1988:950) bestämmelser och deras påverkan på skogsbruket. Genomgående saknas det i delbetänkandet en problematisering av kulturmiljön.

Fram till 2019 skickade Skogsstyrelsen de avverkningsärenden som kunde vara tillståndspliktiga enligt kulturmiljölagen vidare till länssstyrelserna. Den 1 september 2019 upphörde detta. Ansvaret övergick då till markägarna att själva veta när de ska söka tillstånd enligt kulturmiljölagen. Erfarenheter från denna förändring skulle kunna vara till nytta i utredningens fortsatta arbete, och även kunna redogöras för i slutbetänkandet.

Avsnitt 5 Tydliggörande av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Länssstyrelsen avstyrker förslaget att ta bort kopplingen mellan avverkningsanmälan enligt skogsvårdslagen (1979:429) och samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och förespråkar att dagens system där

en avverkningsanmälan även ses som en anmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken behålls. Genom uppdraget "en väg in" år 2018 förenklades myndighetskontakter för markägare. Utredningens förslag är ett avsteg från detta arbetssätt och lägger över ansvaret på markägaren, vilket är olyckligt.

Länsstyrelsen avstyrker även förslaget om användning av en uttömmande lista på när en skogsbruksåtgärd behöver anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Det kommer enligt länsstyrelsens bedömning att vara svårt för den enskilda markägaren att avgöra om det behövs ett samråd eller om det räcker med en underrättelse om avverkning till Skogsstyrelsen. Det är i praktiken i det närmaste omöjligt att ta fram så tydliga definitioner eller beskrivningar av olika naturmiljöer att det är möjligt för markägare eller andra att identifiera alla skogar med naturvärden. För vissa miljöer skulle det kanske kunna fungera. Många gånger krävs det dock omfattande kunskaper om arter och deras miljökrav samt erfarenhet av liknande skogar, kunskap om skogshistoriken och inventering vid rätt årstid o.s.v. för att kunna bedöma naturvärdena.

Utredningen hänvisar i delbetänkandet flera gånger till ett regeringsuppdrag som Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket genomför 2023–2027. Uppdraget handlar om att utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden. Utredningen tänker sig att markägarna ska basera sin bedömning om behovet av samråd på de nya digitala underlagen. Länsstyrelsen menar att regeringsuppdraget inte kommer resultera i ett underlag som ger tillräckligt stöd för markägarens bedömning, åtminstone inte på kort sikt. Kunskapsläget är fortfarande otillfredsställande och möjligheten att snabbt förbättra det bedöms som liten.

Det är viktigt att det är tydligt att miljöbalken och kulturmiljölagen gäller även för skogsbruket. Det är därför olämpligt att dela upp skogen i "samrådsskog" och "underrättelseskog", där den senare har så låga värden att ingen egentlig prövning sker.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att behålla dagens reglering beträffande överklaganden av miljöorganisationer, där överklagandetiden knyts till parter och sakägares överklagandetid. I delbetänkandet anges det att regleringen har tillkommit på inrådan av Lagrådet, som en lämplig och praktisk lösning. Länsstyrelsen befarar att utredningens förslag, om det realiserar, kan medföra att miljöorganisationer inte ges samma förutsättningar som i dag att överklaga beslut, vilket kan innebära att organisationernas

kunskaper inte tas tillvara i tillräcklig mån. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget till ändring i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Länsstyrelsen ser behov av att ytterligare låta utreda frågan om att lämna ut uppgifter om sekretessbelagda artfynd. Risker och möjligheter med att ändra i 20 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) behöver tydligare vägas mot varandra. Länsstyrelsen ser i nuläget tydliga risker med förslaget. Det avstyrks därför.

Avsnitt 6 Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att arealen för när en avverkningsanmälan ska ske enligt skogsvårdslagen bör ligga fast, och därför inte ändras.

Avsnitt 9 Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att förkorta tiden mellan en avverkningsanmälan och när avverkning får påbörjas. Länsstyrelsen avstyrker även att kravet på särskilda skäl för att få påbörja en skogsvårdsåtgärd tidigare tas bort. Länsstyrelsen anser att dessa två förslag ökar kraven på markägaren och riskerar att minska samverkan mellan myndigheter då flera olika lagstiftningar berörs, bland annat skogsvårdslagen och kulturmiljölagen. Handläggningen av en avverkningsanmälan innehåller många delar; inhämta information, granska kartor och göra naturvärdesbedömningar (ibland även i fält). En förkortad handläggningstid kan påverka kvaliteten och upprätthållandet av rättssäkra beslut. Länsstyrelsen håller med om att dagens avverkningsanmälningar håller för låg kvalitet. Det är därför viktigt att det ställs högre krav på att lämna korrekt information i avverkningsanmälningar.

En konsekvens av de två förslagen är vidare att allmänhetens och miljöorganisationernas möjlighet till granskning kommer att minska. Lagstiftarens intentioner är att skogar med höga naturvärden inte ska avverkas. Tyvärr saknas det hos myndigheter och sökande ibland kunskaper om vilka skogar som har höga naturvärden. Allmänheten och olika organisationer kan bidra med denna kunskap, men den möjligheten minskar med de två förslagen. En konsekvens av förslagen är att beslut riskerar att fattas på felaktig grund.

Avsnitt 10 Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Länsstyrelsen förespråkar att kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken i huvudsak fortsätter att gälla även för skogsbruksåtgärder, i enlighet med 2 kap. 1 §. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget i delbetänkandet i denna del. Det är dock rimligt att markägaren inte har obegränsat kostnadsansvar för kunskapsinhämtning på sina marker. Länsstyrelsen ser det dock som olämpligt att sätta en maxnivå, på det sätt som redogörs för i delbetänkandet där utredningen resonerar kring en gräns om 3 %. Länsstyrelsen förespråkar i stället att en proportionalitetsbedömning görs, jfr 26 kap. 9 § miljöbalken.

Avsnitt 12 Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att tillsynen över artskyddet i samband med skogsbruksåtgärder hanteras av samma myndighet som hanterar övriga aspekter av en avverkningsanmälan.

Avsnitt 13 Domstolsprocesser

Länsstyrelsen ställer sig bekom förslaget att beslut enligt skogsvårdslagen ska överklagas till mark- och miljödomstolen.

Avsnitt 14 Ersättningsmodell

Länsstyrelsen ställer sig positiv till principen att en markägare har rätt till ersättning för inskränkningar i skogsbruket utöver vad som är rimligt.

Redan i omläggningen av skogspolitiken år 1993 lyftes möjligheten till andra avverkningsformer än kalavverkning samtidigt som produktionsmålet och miljömålet jämfördes. Att alla krav på andra brukningsmetoder än kalavverkning automatiskt ska anses vara en så stor inskränkning att ersättning (till 125 % värde) ska betalas ut är inte rimligt.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens konstaterande att en skälig ersättningsnivå gör det möjligt att gynna skogens naturvärden.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Johanna Sandwall med naturskyddshandläggare Robin Davies som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefer Anna-Karin Lindblad Wieslander och Erik Hjortsberg, enhetschef Inger-Marie Wohlfarth, chefsjurist Christian Finnerman och kulturmiljöhandläggare Petter Nyberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.